

Лук'янцева О.В.

студентка,

Київський університет імені Бориса Грінченка

СИМВОЛІЗМ В ЖИВОПИСІ

В даному матеріалі ми плануємо розглянути зародження розвитку символізму і його головні особливості. Отже, символізм – це літературно-мистецький напрямок, основоположники якого проголосили основою мистецької творчості символ як таємну ідею, приховану у глибині всіх навколишніх, а також і потойбічних явищ, досягнути, розкрити і відобразити яке можна тільки з допомогою мистецтва.

Це явище в світовому мистецтві зародилось у Франції в 1870–1880-х роках як баланс реалістичної літератури та художньої практики того часу. Жан Морєас найперше вжив термін символізм і опублікував статтю

«Літературний маніфест. Символізм», яка містила програму нової течії в ліриці.

Представниками символізму була досить різноманітна група художників, серед яких були Поль Гоген, Гюстав Моро, Густав Клімт, Яцек Мальчевський, Оділон Редон, П'єр Пюві де Шаванн, Анрі Фантен-Лятур, Гастон Бюссєр, Едвард Мунк, Фернан Кнопф, Фелісьєн Ропс та Ян Тороп. Символізм у живописі був географічно більш поширений, ніж символізм у поезії, і вплинув на творчість Михайла Врубеля, Миколи Реріха, Віктора Борисова-Мусатова в Росії, а також Фріду Кало в Мексиці, Еліху Веддер у Сполучених Штатах.

Це захопило не тільки живопис, а й театр, музику і трансформувалося новим культурним та мистецьким напрямом. Символізм мав значний вплив на модернізм, і його сліди також можна виявити у творчості багатьох поетів-модерністів, зокрема Т. С. Еліота, Воллеса Стівенса, Конрада Ейкена, Харта Крейна та В. Б. Єйтс в англомовній традиції, адже поетів, художників та композиторів зазвичай приваблюють подібні міфи, сюжети та символи. Художники та музиканти шукали натхнення в поезії, а письменники переймали образи з картин.

Символісти одухотворяли дійсність, намагалися глибше дослідити душу людини, сповнену швидкоплинних вражень, переживань, смутних почуттів. Художники та композитори часто звертаються до міфологічних та біблійних тем. Зміст твору виражався в образах символічного задуму – узагальненого поняття про людину, сенс людського життя в ширшому значенні, вічну красу.

У символі завжди існує невизначеність: сенс, який вкладають у образи митці, одночасно може нести в собі декілька значень. Символісти визначають два світи: світ речей і світ ідей. Вважається, що поза світом речей, який ми бачимо, існує ще одна – істинна дійсність, в якій наш реальний світ – лише туманне її відображення. І відтак художник стає посередником між цими двома світами. На думку символістів, мистецтво є ключем до пізнання таємниць, які виходять за межі нашого повсякденного когнітивного досвіду [1]. Ця особливість символізму яскраво відокремлює їх від представників інших напрямків.

Отже, яскравими особливостями символізму є:

1. Заперечення реалізму.
2. Вихід за рамки повсякденного, прив'язаного до матеріальності буття.
3. Ідея про реальний і потойбічний світи.
4. Релігійні пошуки, а також звернення до міфології.
5. Орієнтація на містицизм.
6. Відображення дійсності в образах-символах.
7. Мотиви безнадії, зневіри, прихований чи очевидний сум.

Прихильники символізму широко використовували: нетрадиційні ракурси, ілюзії, зображення казкової архітектури, хмар, туману, вибуху яскравого світла, світло від прихованих джерел, що надавало картині таємничу та неоднозначну атмосферу; окреслювали нечіткі образи персонажів на картині, наче головні фігури розвіюються в мареві. Навіть зображення фонтанів, розораних полів або рідкісних речей можуть отримати відчуття таємничості та анахронізму для отримання ефекту марення. зображення музичних інструментів, стародавніх язичницьких фігур або християнських ангелів. Проте майже всі митці прагнули визволити картину від кайданів правильності, тому в основі композиції займав центральне положення саме символ.

Отже, символісти радикально змінили не тільки різні види мистецтва, а й саме ставлення до нього. На формування виникнення символізму як явища мали вплив філософські теорії другої половини XIX – початку XX століття. Концептуальність символістського світогляду полягала в зануренні у внутрішній ірраціональний світ особистості, в ігноруванні традиційного образу зображення, в художньому розкритті таємниці індивідуального «Я» із допомогою ускладнених асоціацій, а також образів-символів, якій була притаманна схильність до таємничості і містичності. Експериментаторський характер їхньої творчості, прагнення до новаторства став зразком для більшості сучасних напрямів мистецтва.

Список використаних джерел:

1. Скуратівський В. Символізм // Філософський енциклопедичний словник / В. І. Шинкарук та ін. Київ : Інститут філософії ім. Г. Сковороди НАН України : Абрис, 2002. 742 с.